

許勝賀

Nowbucyang Sima

Truku

太魯閣語

教育部 100 年度原住民族語文學獎—新詩組優選

◆創作理念

Spruun dha bi mita ka endaan nii o scisa dha ita seejiq, iya shungi ka negalu dha munan, iya psrabang ka lnglungan namu uri, iya ta hmut mqbling ka ita seejiq. Nasi su saw lnglungan su nanak, ini su kla lmnglung negalu dha uri, ana ima seejiq o ini seita sunan uri da. Saw kido o hnici kari gaya rudan nii o ida mdka saw endaan rqnux mngari lhang nii. Ana ta hmuya, ini ta bi shngii ka negalu dha nii. Kika balay bi ita Truku.

〈九色鹿〉是出自中國神話故事，雖然原住民對它應該很陌生，但是這個故事要表達的意義卻是不分族群而通用的。這篇故事主要教導人要懂得「感恩」、「報恩」、「勿貪心」、「守信用」，如果自私自利、不懂感恩的話，勢必會一事無成、人人遠之。

太魯閣族祖先和 gaya 也教導我們很多一模一樣的道理。例如，打獵中途如果受傷被救，事後一定要以雞鴨或豬隻還送以感謝。Mhuway su balay 原本是指「慷慨」的意思，告訴我們做人要慷慨大方、懂得分享，今日幫助別人，他日必會得到回報。換工（smbarux）和還工（smtuku）也是相似的概念。所以不管身處何時何地，一定要知恩圖報。

Rqnux mngari lhang

Niqan kingal rqnux, gaga mniq dgiyaq hiya. Smkuxul bi mkan biyuq phpah. Yamu niqan mngari lhang suyang bi qtaan ubal na ka rqnux nii, kika “Rqnux mngari lhang.” msa ka lupung na.

Lala bi suyang bi lupung na ka rqnux nii. Byutux, brihut, bhni¹ bhgay ni kumay o kuxul dha bi ka rqnux nii. Yamu rqnux nii o dmayaw bi ni niqan bi lnglungan na ni ini bi kbsu ka lnglungan na uri.

Spat lupung na nii o ana wana bhni bhgay nii ka knmalu balay dha rqnux nii. Musa ana inu ka rqnux nii o ida msnegul hyaan ka bhgay bhni nii uri, ida ini pealax.

Niqan kingal jiyax, musa mimah qsiya yayung ka rqnux nii. Qmbahang ni niqan seejiq gaga mlawa, “Yahi ku dmayaw, yahi ku dmayaw.” Kiya do mita baraw ka rqnux nii, brah hiya o kla dowras.

Ini biyaw do o gisu teaguh bi skiya brah rqnux ka bhgay bhni nii. “Balay ta da, balay ta da. Niqan kingal seejiq gisu mtakur hini.” msa.

Siida do o rqnux ni bhni bhgay nii o musa driq dowras nhari. Mita kingal emphaal qhuni seejiq² gisu mtakur hini.

Kiya ni dha kana lupung na, mseupu ni seapa dha sapah rqnux ka seejiq nii. Seejiq nii o sdara kana ka qaqay na, ida bi mknriwa bi ka knxan na.

Babaw ni siida do o rqnux nii o qyutun na ka papak na. Sdara do o, shpan na ka dara na ni spowsa na babaw luqih seejiq nii.

Ini biyaw ini sdara ka qaqay seejiq nii uri da. Saw saman do o malu kana ka luqih na da. Seejiq nii do o mkmusa balay thmuku, rmngaw rqnux, “Mhuway su balay.”

“Iya thmuku, iya thmuku. Iya srnu seejiq do o kiya da.” msa ka rqnux nii. Bukuy na siida do o, hmici thmuku mntru ka emphaal qhuni seejiq nii do o wada tmabuy da.

1 其他地方可能會說 qbhni。

2 「樵夫」也可以翻譯成 seejiq emphaal qhuni。

Muda tudu elug siida do o lmnglung, “Maa mshaya kari na ka rqnux nii?” msa ka lnglungan na ka seejiq nii. Seejiq nii o hmici tmamas rhiq qhuni, skla na usa miing rqnux.

Ini bsiyaq do o, gisu dhuq alang rhngun paru ka seejiq nii. Hbaraw bi ka seejiq gisu mseulah hini. Mita brah do o kla niqan kingal pkkla seejiq patas³.

Pkkla seejiq patas nii o gaga mnarux ka kuyuh thowlang, ini sangay klulig ka knrxan dara na. Rmngaw ni ima ka ptkla smapuh kuyuh thowlang nii, ni mha embiyax bi ni malu duri. Nasi tduwa smapuh hyaan ka seejiq nii o duwa mangal lala bi buhug.

Sdha na бага ni ngalun na ka pkkla seejiq patas nii. Mhulis ni mqaras balay, “Maa mha lala bi pila mu da.” msa ka lnglungan na. Duri o, mjiras ni duwa ku smapuh ka yaku. Siida, wada na shngiun kana ka hnici kari rqnux da.

Siida do o empklawa alang seejiq⁴ nii o dsun na nhari sapah thowlang ka emphaal qhuni seejiq nii. Dhuq sapah thowlang hiya do o srngaw na thowlang kana ka hncian kari rqnux da.

Embahang kari na ka thowlang do o ini squwaq. Ida bi ini snhiyi knan ka thowlang nii, teaguh bi rmngaw, “Nasi su saw ini snhiyi o dsun misu dgiyaq hiya, mha ta miing rqnux kiya.” msa ka seejiq nii.

Siida do o peapa emma⁵ ka thowlang nii da, ni empeaduk seejiq na ni empklawa alang seejiq na uri ni emphaal qhuni seejiq uri. Mseupu ni mmowsa miing rqnux dgiyaq hiya.

Knhuway bi ni murug tnmasan na ka emphaal qhuni seejiq nii, mqaras bi ka lnglungan na.

Siida do o dhuq driq dowras hi da. Rmngaw ka emphaal qhuni seejiq nii, “Usa grung pusu qhuni hiya.” ksun na ka empeaduk seejiq nii ni empklawa alang seejiq nii. Smiling ka thowlang nii da, “Gaga inu ka rqnux nii?” Smiyuk ka seejiq nii, “Thowlang, empkla su kiya da, tai binaw.”

3 「皇榜」也可以翻譯成 patas pkkla seejiq。

4 「守衛」也可以翻譯成 seejiq empklawa alang。

5 其他地方可能會說 kacing mrata 「馬」。

翻譯文學

Mnhdu rmngaw siida do o, wada steetu dowras hi ka emphaal qhuni seejiq nii. Hmbngan bi ka sntuan na siida o gisu sprang srutur paah baraw dowras hiya ka seejiq nii da.

Siida do o ini qlahnag ni mangal luqih da. Mlawwa ni “Jyagi ku, Jyagi ku.” msa.

Siida o mntaqi pusu qhuni ka rqnux nii. Sklui ni mtutuy nhari. “Qmbahang ka bhni bhgay nii. Maa mdka snduray duri ka qmbhangen mu hnang nii, qlhang o!” sun na ka rqnux nii.

Duri o slikaw bi tmalang ni musa driq dowras ka rqnux nii da.

Mita rqnux siida ka empeaduk ni empklawwa alang seejiq nii o gisu sriyu paah grung hi da, ni qpuran dha ka rqnux nii da.

Cihulis ka emphaal qhuni seejiq nii. “Jyagi ku pxal duri hug?” sun na ka rqnux nii. Lnglungan na o kmddun na sapah thowlang ka rqnux nii.

“Yahay, Yahay.” msa ka thowlang nii. “Rngagi ka rqnux gaga, spuhi ka luqih su han, iya sdrai.” msa ka thowlang gaga duri. Ida bi empqita ka thowlang nii, kika empsnhiyi knan. Spngun mu binaw.

Kiya ni rqnux nii o qyutun na ka papak na duri. Shpan na ka dara na ni spowsa na babaw luqih seejiq nii.

“Thowlang, qtai bi binaw.” msa ka seejiq nii. Ini khdu rmngaw niya na o maamqalux kana ka dara luqih na da, ida ini sangay klulig ka dara na. Ini bsiyaq do o ini bi klilug ka seejiq nii uri da.

Mita ka thowlang nii do o sklui balay, “Wah!” msa. Madas seejiq na da ni wada qduriq da.

Babaw na siida do o, nniqan dha dgiyaq hini o mdka sbiyaw duri. Suyang balay hrpasan dha rqnux ni lupung na nii.

九色鹿

山林裡住著一隻鹿，牠愛吃各種花朵的蜜汁，因為那身光澤的皮毛閃著九種美麗的顏色，朋友們都叫牠「九色鹿」。

九色鹿有許多好朋友。錦鳩、松鼠、白兔和狗熊都很喜歡牠，因為牠熱心、誠懇，又不自私。

其中又以白鳥和牠最要好。九色鹿走到哪裡，白鳥就跟到哪裡，一前一後從不分離。

一天，九色鹿到河邊喝水，突然聽到有人叫「救命」的聲音。牠抬頭望去，前面是一座山崖。

白鳥連忙飛下來對牠說：「九色鹿，不好啦！有個人從山上摔下來了！」

九色鹿跟著白鳥來到山下。只見一個樵夫昏倒在地上。

於是九色鹿和朋友們一起，合力把樵夫背回家。樵夫的腿上流著血，看來傷得很重。

九色鹿也咬破了自己的腿，然後把自己的九色血塗在樵夫的傷口上。

只一會兒的工夫，樵夫腿上的血就止住了。第二天，他的傷口也全好了。樵夫想給九色鹿叩頭答謝。

九色鹿說：「不用叩頭了。只要你不對任何人講起這件事情就好了。」樵夫點點頭，就離開九色鹿下山了。

一路上，樵夫都在納悶著：「九色鹿為什麼要我不可說出來呢？」隨後他在樹上刻了記號，暗暗記下通往九色鹿家的路。

不久，他來到城門口，看到許多人擠在一起看熱鬧。他上前一看，原來牆上貼著一張皇榜。

皇榜上說，皇后得了重病，流血不止。如果誰能使皇后恢復健康，就能得到大筆的金銀財寶。

「哈哈，發財的機會來了！」他伸手接下皇榜，大叫著：「我能治！」早把九色鹿對他說的話，忘得一乾二淨了。

翻譯文學

衛兵立刻把樵夫帶到宮殿。樵夫把自己遇到九色鹿的事，從頭到尾對皇帝說了一遍。

皇帝聽了沒有說話。樵夫以為皇帝不相信，慌忙地說：「陛下若是不信，我可以陪您到山裡走一趟。」

皇帝騎上馬，領著獵人和衛兵，跟隨樵夫出發了。

樵夫按照樹上記號，一步步往前走去，心中好不得意。

來到山崖下後，樵夫叫獵人和衛兵埋伏好。皇帝問：「九色鹿在哪裡？」樵夫說：「陛下，好戲在後頭，您等著瞧吧！」

說完，他向山崖爬去，爬到一半，又故意從山坡上滾下來。

不小心皮擦破了，他就扯開喉嚨叫道：「救命呀！救命呀！」

九色鹿正在樹下睡覺，立刻站起身來。白鳥聽了後說：「怎麼聲音和上次一模一樣。九色鹿，你要小心！」

九色鹿急忙邁開蹄子，飛奔到山崖下。

獵人和衛兵們見了立刻從樹林裡衝出來，把九色鹿團團圍住。

樵夫笑著說：「九色鹿，請你再幫我一次忙吧！」他希望九色鹿到宮殿裡走一趟。

「慢著！」皇帝說，「先讓九色鹿替你把血止住。」樵夫想：皇帝大概是想親眼看到到底是真是假。試就試吧。

九色鹿便咬破自己的腿，把血塗在樵夫的傷口上。

樵夫說：「陛下，請仔細看。」話還沒說完，傷口上的血就變成黑色，而且越流越多。不一會工夫，他便一動也不動了。

皇帝大吃一驚，帶著大隊人馬立刻逃跑了。

從此，山林裡恢復了寧靜。這兒又成了九色鹿和朋友們的樂園了。